

Nr 133

av herr Nilsson i Agnäs m. fl.
angående huvudmannaskapet för Samernas folkhögskola.

I trettio år har Samernas folkhögskola i Jokkmokk funnits till och haft en stor betydelse för den samiska kulturen. Nu har Svenska samernas riksförbund och föreningen Same-Ätnam anhängit om statligt bidrag till förvärv av Samernas folkhögskolas fastigheter i Jokkmokk. Föredragande departementschef har i statsverkspropositionen 1972:1 Bilaga 10 framfört sin åsikt att sameutredningens förslag bör avvaktas innan man tar definitiv ställning till frågan om skolans framtid.

För vår del vill vi hävda att skolan under alla förhållanden måste beredas möjlighet att fortsätta sin verksamhet och att det är nödvändigt att nu fatta beslut. I detta sammanhang bör också planerna på ett nordiskt samiskt institut föras in i bilden. Det är möjligt att ett sådant institut kan lokaliseras till Sverige och eventuellt till Jokkmokk och att samernas folkhögskola i så fall får en ännu större betydelse, men oaktat detta bör skolans framtid säkerställas.

Som bakgrund för vår mening citerar vi vad en kännare nyligen skrivit (Svenska Dagbladet, jan. 1972).

Vid en sammankomst i Jokkmokk antogs en resolution angående Samernas folkhögskola och dess framtid. Det heter inledningsvis: "Under visningen vid Samernas folkhögskola bör med nödvändighet fortsätta och densamma byggas ut till ett samiskt kulturcentrum." Bland skälen för ett bevarande anfördes skolans viktiga uppgift i utbildnings- och kontaktskapande syfte för såväl samer som övrig befolkning. (Skolan är numera öppen även för icke-samer). Vad utbildningsbehovet beträffar märks områden som lapska språket och kulturen, slöjd och konsthantverk, utbildning av funktionärer i samebyarna, kursverksamhet i ekonomiska och kulturella frågor etc. Vidare framhålls i resolutionen att folkhögskolans kontaktskapande funktion framstår som "alltmer omistlig med tanke på den förändrade samhällsstrukturen innebärande bl. a. risk för isolering av vissa kategorier bland samerna".

Så långt resolutionen. Det är nog ingen överdrift att påstå att Samernas folkhögskola sedan tillkomsten 1942 spelat en avgörande roll i utbildningsavseende för samerna. Under åren 1942–68 studerade här 653 elever, därav 242 manliga och 411 kvinnliga. Av dessa har 419 gått en årskurs och 234 två årskurser. Geografiskt har eleverna fördelat sig enligt följande: Norrbotten 374, Västerbotten 129, Jämtlands län och Idre i Dalarna 121, Norge 28 och Finland 1.

Tanken på en folkhögskola för sameungdomen väcktes av kyrkoherde Gustav Park och lärarinnan Karin Stenberg, båda samer. För förverkligandet av dessa planer kom biskop Bengt Jonzon att betyda mycket, liksom beträffande skolans målsättning. Vid dess invigning yttrade han bl. a.:

"Vi ser denna skola framåt med förtröstan och hopp. Detta betyder inte, att vi skulle mena oss veta, att denna kommer att bestå eller hur

länge. Denna fråga sammanhänger med den avgörande problematiken, om lapparna såsom folk- och kulturgrupp kommer att bestå i vårt land."

Närmare tre decennier senare kan man vända på resonemanget: Tack vare folkhögskolan ökade samernas möjligheter att bevara och utveckla sitt kulturella arv, m. a. o. bestå som kulturgrupp. — Bl. a. vad slöjden och konsthantverket beträffar, har skolans betydelse varit epokgörande. I detta sammanhang förtjänar också skolans förutvarande rektor Lennart Vallmark ett särskilt omnämnande. Han har också varit en drivande kraft inom Same-Ätnams slöjdutskott. Föreningen för samisk kultur, Same-Ätnam, bildades 1944 och stod bl. a. bakom den första nordiska samekonferensen, som hölls i Jokkmokk 1953. — Vissa tecken tyder nu också på att Same-Ätnam och SSR (Svenska samernas riksförbund) blir skolans huvudmän sannolikt även Jokkmokks kommun. Alltjämt står Svenska missionssällskapet Kyrkan och samerna kvar i denna funktion, trots att man genom den indragna rikskollekten förlorat de ekonomiska förutsättningarna.

(Bo Lundmark)

Vi anser att de samiska organisationerna skall gå in som huvudmän för folkhögskolan. De måste i så fall få statligt stöd. Det är ytterst angeläget att beskedet på denna punkt lämnas snarast. Elever och anställda måste slippa ovissheten. Elevantalet vid skolan har ökat. För närvarande är elevantalet ca 70, varav ungefär hälften är samer.

Det samiska folket har i många fall diskriminerats då det gäller näringar och kultur. Från att ha varit enda innebyggare och ägare i det nordliga landet har de trängts tillbaka och är i dag en folkminoritet som inte får försummas. När deras eget riksförbund och Same-Ätnam vill förvärva den skola som betytt så mycket för samerna får inte ens dagens ekonomiska läge motivera ett avslag på deras begäran om stöd.

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer att åtgärder omedelbart vidtages för att bistå Svenska samernas riksförbund och föreningen Same-Ätnam vid förvärv av Samernas folkhögskolas fastigheter i Jokkmokk.

Stockholm den 19 januari 1972

TÖRE NILSSON (m)

i Ägnäs

HÅKAN WINBERG (m)

PER PETERSSON (m)

i Gäddvik